

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2010 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan komission
lainsäädäntöehdotuksista Euroopan unionin ja
euroalueen talouspolitiikan koordinaation te-
hostamiseksi**

**Valtioneuvoston selvitys Suomen kannoista van
Rompuyn työryhmän työhön ja komission tie-
donantoon talouspolitiikan koordinaation tiiv-
vistämisestä**

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 8 päivänä lokakuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän Euroopan komission lainsäädäntöehdotuksista Euroopan unionin ja euroalueen talouspolitiikan koordinaation tehostamiseksi (U 34/2010 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle. Asia on lähetetty myös talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten. Suuri valiokunta päätti 8.10.2010 antaa asiasta lausunnon valtioneuvostolle.

Euroopan komissio toimitti 18 päivänä lokakuuta 2010 eduskunnalle edellä tarkoitettujen lainsäädäntöehdotusten suomen- ja ruotsinkieliset toisinnot Lissabonin sopimuksen kansallisten parlamenttien asemaa koskevan pöytäkirjan tarkoittamalla tavalla. Komission ilmoituksen mukaan pakettiin sisältyviin asetusehdotuksiin sovelletaan Lissabonin sopimuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevan pöytäkirjan menettelyä. Ehdotukset

julkistettiin kaikilla jäsenvaltioiden virallisilla kielillä 19.10.2010.

Valtioneuvosto antoi 21 päivänä toukokuuta 2010 suurelle valiokunnalle perustuslain 97 §:n mukaisen selvityksen Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä (E 31/2010 vp) sekä sen jälkeen viisi jatkokirjelmää työryhmän kokousten yhteydessä. Suuri valiokunta päätti 15.10.2010 pitämässään kokouksessa käsitellä nämä asiat yhdessä. Valiokunta sai 20.10.2010 käyttöönsä van Rompuyn työryhmän englanninkielisen raportin ja raportista laaditun yhteenvedon sekä myöhemmin valtioneuvoston jatkoselvityksen.

Tämä lausunto sisältää ne valiokunnan alustavat havainnot, jotka se toivoo pääministerin ot-tavan huomioon, kun Eurooppa-neuvosto 28.—29.10.2010 käsittelee puheenjohtajansa Herman van Rompuyn johtaman työryhmän talouspolitiikan yhteensovittamista ja ohjausta koskevia ehdotuksia. Suuri valiokunta tulee lausumaan myöhemmin erikseen komission ja työryhmän ehdotusten sisällöstä saamiensa tarkempien sel-

vitysten ja erikoisvaliokuntien lausuntojen pohjalta hyvissä ajoin ennen kuin Suomen kannat on määriteltävä EU:n neuvostossa tapahtuvia neuvotteluja varten.

Valiokunnan tietoon on saatettu Ranskan presidentin ja Saksan liittokanslerin 18 päivänä lokakuuta 2010 antama yhteinen julistus Euroopan talouspolitiikan ohjauksesta. Tätä koskeva valtioneuvoston selvitys valmistuu vasta valiokunnan lausunnolleen asettamana määräpäivänä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu suuren valiokunnan työjaostossa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina asiasta U 34/2010 vp

- puhemies Sauli Niinistö
- lainsäädäntöneuvos Johannes Leppo, oikeusministeriö
- alivaltiosihteeri Martti Hetemäki, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Ilkka Kajaste, valtiovarainministeriö
- Euroopan parlamentin jäsen Carl Haglund

- komission jäsen Olli Rehn, Euroopan komissio
- johtaja Jaakko Kiander, Palkansaajien tutkimuslaitos
- toimitusjohtaja Sixten Korkman, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
- professori Tuomas Ojanen, Helsingin yliopisto
- pääekonomisti Timo Tyrväinen, Aktia Pankki
- erikoistutkija Janne Salminen, Turun yliopisto.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina asiasta E 31/2010 vp

- ministeri Jyrki Katainen
- alivaltiosihteeri Martti Hetemäki, valtiovarainministeriö.

Lisäksi kirjallisen asiantuntijalausuntonsa ovat antaneet Finanssialan Keskusliitto, Akava, SAK, STTK sekä pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki.

Viitetiedot

Asiasta E 31/2010 vp suuri valiokunta antoi lausunnon (SuVL 6/2010 vp) 16 päivänä kesäkuuta 2010. Lausunto perustui talousvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan lausuntoihin (TaVL 12/2010 vp ja VaVL 5/2010 vp).

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Komission ehdotus

Euroopan komissio antoi 29 päivänä syyskuuta 2010 ehdotuksen talouspolitiikan koordinaation tehostamisesta Euroopan unionissa ja euroalueella. Ehdotus koostuu yhdestä direktiivistä sekä viidestä asetuksesta (KOM (2010) 522—527).

Euroopan komission perustelujen mukaan kansainvälinen talous- ja rahoituskriisi sekä euroalueetta koskeva velkakriisi ovat paljastaneet aukkoja EU:n taloudellisen ohjauksen järjestelmässä ("EU economic governance system"). Ehdotettu säädöspaketti vahvistaisi olemassa olevia välineitä siten, että niiden avulla voidaan te-

hokkaammin koordinoida talouspolitiikkaa EU:n alueella. Samalla kehitetään edelleen tammiukuussa 2011 käyttöön otettavan eurooppalaisen "lukukauden" ("European semester") järjestelmää.

Vakaus- ja kasvusopimuksen tehostamiseksi ehdotetaan muutoksia kasvu- ja vakaussopimuksen ennalta ehkäisevää osiota koskevaan asetukseen sekä sopimuksen korjaavaa osiota koskevaan asetukseen. Ennalta ehkäisevää osiota koskevaan asetukseen (EY N:o 1466/97 — muotosehdotus (KOM (2010) 0526) ehdotetaan liitettäväksi uusi "varovaisen finanssipolitiikan" ("prudent fiscal policy making") käsite ja menosään-

tö. Menosäännön mukaan jäsenvaltioiden julkiset menot eivät saisi kasvaa nopeammin kuin BKT keskimäärin, jollei poikkeamaa kompensoida verotusta kiristämällä. Poikkeama olisi kuitenkin sallittu vakavan taloudellisen taantumana vuoksi. Euroalueen maihin voitaisiin soveltaa sanktioita — lähinnä korollinen talletus — poikkeamisen vuoksi. Niiltä mailta, joita rasittaa korkea velka tai haitalliset kokonaistalouden tasapainottomuudet, neuvosto voi vaatia suurempaa velan tason alentamista kuin aikaisemmin sovittua 0,5:tä prosenttiyksikköä BKT:sta. Jäsenvaltioiden talouspolitiikan arviointikriteerinä nykyisen keskipitkän aikavälin tavoitteen tilalle tulee varovainen finanssipolitiikka. Poikkeamana varovaisesta finanssipolitiikasta pidetään sellaista menopolitiikkaa, jonka vaikutus julkisen talouden tasapainoon on vähintään 0,5 % BKT:sta yhtenä vuonna tai vähintään 0,25 % BKT:sta kahtena peräkkäisenä vuotena. Menopolitiikan arvioinnissa otetaan kuitenkin huomioon sellaiset merkittävät rakennemuutokset, joilla on pidemmän aikavälin säästövaikutuksia, esimerkiksi eläkeuudistukset.

Vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavaa osiota koskevan asetuksen (EY N:o 1467/97 — muutosehdotus (KOM (2010) 0522) muutoksella operationalisoidaan velkakriteeri. Jäsenvaltion katsotaan vähentävän julkistalouden velkaansa tyydyttävästi, jos velkatason erotus perussopimuksen mukaiseen viitearvoon (60 % BKT:sta) on supistunut yhdellä kahdeskymmenesosalla (1/20) vuodessa kolmen edellisen vuoden aikana. Laatiessaan raporttia maan keskipitkän aikavälin velkapositiosta komission tulee ottaa huomioon erinäisiä asiaan vaikuttavia tekijöitä, kuten velkamaturiteetti, inflaatio, talouskasvu, valuuttakurssit ja mm. väestön ikärakenteesta johtuvat vastuut. Jäsenvaltion tulee raportoida julkisia menoja ja tuloja koskevista tavoitteistaan. Alijäämän raportointivelvollisuutta on tiukennettu. Sanktiotapauksessa koroton talletus tai sakko määräytyy sen mukaan, miten paljon alijäämä poikkeaa viitearvosta, tai velan ollessa sanktion perusteena, miten paljon toteutunut alijäämä poikkeaa tavoitteena olleesta alijäämästä.

Makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta annettavassa asetuksessa (KOM(2010) 527) on tarkoitus antaa Euroopan komissiolle tehtäväksi laatia neuvoston kanssa konsultoituaan tulostaulu, jolla seurataan talouden tasapainoon vaikuttavia tekijöitä jäsenvaltioissa. Komissio valitsee indikaattorit ja niihin liittyvät kynnysarvot. Mahdollisten indikaattoreiden valinnalle ei ole asetettu rajoitteita. Komission ehdotuksen perustelutekstin mukaan indikaattoreina saatetaan käyttää mm. vaihtotasetta ja ulkomaanvelkaa, hinta- ja kustannuskilpailukykyä sekä yksityisen ja julkisen sektorin velkaa. Havaitessaan epätasapainoa komissio raportoi neuvostolle, joka voi antaa kyseiselle jäsenmaalle perussopimuksen 121 artiklan 2 kohdan tarkoittamat suositukset. Jos komissio havaitsee jäsenvaltiossa "liiallista epätasapainoa", se suosittelee neuvostolle, että jäsenmaalle annetaan 121 artiklan 4 kohdan mukaisia suosituksia, joissa eritellään yksityiskohtaisesti jäsenvaltiolta toivottavat korjaavat toimet. Jäsenvaltioon kohdistetaan aktiivinen valvonta.

Ehdotetussa neuvoston direktiivissä jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (KOM(2010) 523) asetetaan yksityiskohtaisia vaatimuksia jäsenvaltioiden tilinpitäjärjestelmille, tilastotoimille, ennusteille, numeerisille budjettisäännöille ja keskipitkän aikavälin budjettikehikoille sekä edellytetään näiden vaatimusten ulottamista julkishallinnon kaikille tasoille.

Asetusehdotuksella julkisen talouden valvonnan tehokkaasta täytäntöönpanosta euroalueella (KOM(2010) 524) on tarkoitus terävöittää vakaus- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevän ja korjaavan osion täytäntöönpanoa. Asetus koskee euron käyttöön ottaneita maita. Ennalta ehkäisevässä osiossa sanktiomenettelyyn mentäisiin, jos jäsenvaltio ei komission varoituksesta huolimatta edisty riittävästi julkisen talouden sopeutuksessa. Tämä ei liity liiallisen alijäämän olemassaoloon, vaan sanktion edellytyksenä on, että neuvosto on hyväksynyt jäsenvaltiota koskevan suosituksen siksi, että jäsenvaltion budjettipolitiikka poikkeaa merkittävästi asetusehdotuksessa KOM(2010) 526 määritellystä varovai-

sesta budjettipolitiikasta. Sanktiona on korollinen talletus, jonka määrä vastaa 0,2:ta prosenttia maan BKT:sta.

Korjaavaa osiota koskeva sanktiomenettely edellyttää päätöstä liiallisen alijäämän olemassaolosta. Neuvoston on 10 päivän sisällä otettava kantaa komission ehdotukseen, jonka neuvosto voi hylätä määräenemmistöllä. Sanktiona on koroton talletus, joka voi muuttua sakoksi; sanktion määrä vastaa 0,2:ta prosenttia maan BKT:sta.

Asetusehdotuksessa täytäntöönpanotoimista liiallisen makrotalouden epätasapainon korjaamiseksi euroalueella (KOM(2010) 525) säädetään sanktioista jäsenvaltioille, jotka toistuvasti jättävät noudattamatta neuvoston suositukset liiallisten tasapainottomuuksien korjaamiseksi. Sanktiona on sakko, jonka määrä on 0,1 prosenttia maan BKT:sta. Päätöksentekomenettely olisi samalla tavalla puoliautomaattinen kuin päätettäessä vakausero- ja kasvusopimuksen mukaisista sanktioista. Komissio voisi ehdottaa sanktion pienentämistä tai poistamista, jos vallitsee poikkeuksellinen taloustilanne. Asetus koskisi vain euroalueen valtioita.

Säädösehdoitukset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2012 alusta tai mahdollisesti jo aikaisemmin.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan työryhmä

Eurooppa-neuvostossa päätettiin 25.3.2010 pyytää Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa perustamaan yhteistyössä komission kanssa jäsenvaltioiden, kiertävän puheenjohtajavaltion ja Euroopan keskuspankin edustajista koostuva työryhmä, joka esittää Eurooppa-neuvostolle vuoden loppuun mennessä talouskriisien ratkaisemisvalmiuden sekä budjettikurin parantamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja tutkii kaikki vaihtoehdot säädösketjyksen vahvistamiseksi. Työryhmän työn tulokset on tarkoitus esitellä 28.—29.10.2010 koontuvalle Eurooppa-neuvostolle.

Työryhmä tukee raportissaan pääosin komission esityksiä. Joissakin kohdin kannat kuitenkin

eroavat, mikä merkinnee sitä, että neuvostotason valmistelujen yhteydessä komission esitys muuttuu. Keskeiset muutokset koskevat alijäämämenettelyä, jossa alijäämämaalle annetaan kuusi kuukautta lisäaikaa korjaaviin toimiin ryhtymiseksi, ennen kuin neuvosto komission suosituksen perusteella päättää sanktioista käännettyä määräenemmistöpäätösmenettelyä noudattaen. Myös kansallisia budjettikehikoita koskeva direktiivi muuttunee vähemmän yksityiskohtaiseksi ja velvoittavaksi, kun valmistelussa otetaan huomioon Van Rompuyn työryhmän päätelmät.

Ranskan ja Saksan julistus

Ranskan presidentin ja Saksan liittokanslerin tapaamisessa 18.10.2010 hyväksyttiin julistus, joka muun muassa johti niihin sanktiojärjestelmän muutoksiin, jotka myöhemmin samana päivänä otettiin van Rompuyn työryhmän loppuraporttiin.

Julistuksessa Ranska ja Saksa katsovat lisäksi, että perussopimusta tulee muuttaa, sekä toivovat, että Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja yhteistoiminnassa Eurooppa-neuvoston jäsenien kanssa esittää maaliskuussa 2011 pidettävään Eurooppa-neuvoston kokoukseen mennessä selvityksen tavoista, joilla voidaan luoda pysyvä kriisien selvitysmekanismi. Perussopimusmuutoksen tulee rajoittua kahteen kysymykseen: On perustettava pysyvä ja vakaa kehikko, jolla kyetään hallitsemaan tulevaisuuden talouskriisit sisällyttämällä ratkaisuun yksityiset velkojat sekä sallimalla jäsenvaltioiden ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin euroalueen vakauden turvaamiseksi. Toiseksi sopimusmuutoksella on mahdollistettava talous- ja rahaliiton perusperiaatteita rikkovien jäsenvaltioiden äänioikeuden pidättäminen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee Euroopan komission ehdotuksia katsoen, että ne perustuvat Eurooppa-neuvostossa ja van Rompuyn työryhmässä saavutettuun yhteisymmärrykseen. Valtioneuvoston kan-

ta van Rompuyn työryhmän ehdotuksiin on valmisteilla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston käsitykseen komission ehdotusten tavoitteista sekä ehdotettujen talouspolitiikan koordinaation tehostamisen keinojen tarpeellisuudesta ja yleisistä perusteista. Ehdotukset vahvistaisivat talouspolitiikan koordinaatiota unionissa ja euroalueella, mikä lisäisi euroalueen vakautta.

Suuri valiokunta aikoo ottaa myöhemmin kantaa komission ehdotusten yksityiskohtiin sekä van Rompuyn työryhmän ehdotuksiin valtioneuvoston täydentävien selvitysten sekä erikoisvaliokuntien valmistelun pohjalta. Valiokunta toteaa, että Ranskan presidentin ja Saksan liittokanslerin 18.10.2010 päivätyn yhteisen julistuksen jälkeen on ilmeistä, että lokakuun Eurooppa-neuvoston päätelmien sekä komission ehdotusten valmistelu tulee etenemään tavalla, jota ei voitu ennakoida valtioneuvoston kirjelmää laadittaessa.

Käsittelyn tässä vaiheessa suuri valiokunta mainitsee viittauksenomaisesti eräitä kysymyksiä, jotka valiokunnan mielestä tulee selvittää tarkoin ennen säädösehdotusten hyväksymistä EU:n neuvostossa.

Ehdotusten talousopilliset lähtökohdat

Suuri valiokunta pitää myönteisenä komission ehdotusten perusteluista ilmenevää talouskriisin kokonaisvaltaista tarkastelutapaa. Euroopan unionin jäsenvaltioiden ongelmat ovat osa maailmanlaajuisia kriisiä. Kriisin syntymiseen ovat vaikuttaneet useat eri syyt, joiden merkitys on ollut erilainen eri jäsenvaltioissa. Vakaus- ja kasvusopimuksen tähän asti heikko noudattaminen useissa jäsenvaltioissa ei yksin ole johtanut kriisiin, vaan finanssipolitiikan ulkopuolisten

tekijöiden (kulutus- ja asuntokuplat, yksityisten ja yritysten velkaantuminen, kauppataaseiden ongelmat jne.) merkitys tulee komission mukaan tunnustaa. Valiokunta pitää kuitenkin puutteenä, että syksyllä 2008 alkaneeseen globaaliin finanssikriisiin liittyvät rahoitusjärjestelmien vakauskysymykset on jätetty tämän asiakokonaisuuden ulkopuolelle. Valiokunta muistuttaa, että viime keväänä toteutetun kriisipaketin ensisijaisena tavoitteena oli estää uuden finanssikriisin laukeaminen, kun ylivelkaantuneita Euroopan maita lainoittaneiden eurooppalaisten rahoituslaitosten tappioiden realisoinnin kerrannaisvaikutukset uhkasivat koko EU-alueen rahoitusjärjestelmien toimintaa.

Keväällä 2010 koettu talouskriisi toi näkyville Lissabonin sopimukseen otetun vakaus- ja kasvusopimuksen järjestelmän ongelmallisuuden poikkeustilanteissa. Julkistalouden kestävyyttä sekä velkaa koskevien kriteerien heikko noudattaminen useissa unionin jäsenvaltioissa nousi huomion keskipisteeseen Kreikan kriisin vuoksi ja lisäsi pelkoja markkinoilla. Perussopimuksen 125 artiklan säännös, joka kieltää jäsenvaltioita ja unionia ottamasta vastatakseen toisen jäsenvaltion sitoumuksia, vaikeutti osaltaan unionin puuttumista jäsenvaltioiden rahoituskriiseihin. Kriisitilanteessa oli luotava tilapäinen, kolmivuotinen Euroopan rahoitusvakausrahasto ja -mekanismi (EFSF, EFSM). Näin luotu järjestelmä sopii huonosti yhteen euroalueen säännöspohjaan, minkä lisäksi järjestelyn väliaikaisuus on ongelma itsessään. Nopeasti luodussa järjestelyssä jätettiin myöhemmin ratkaistavaksi ns. moraalikadon ongelma, siis miten saada vakaus- ja kasvusopimuksen ehdot rikkoneita valtioita rahoittaneita rahoituslaitoksia osallistumaan pelastusoperaation kuluihin, kun rahoittajien pääomariskit siirrettiin jäsenvaltioiden veronmaksajille. Tämän vuoksi Saksan ja Ranskan julistuksen aloite pysyvistä kriisime-

kanismista, jossa myös yksityiset rahoittajat osallistuvat kriisin selvittämisen kustannuksiin, on tervetullut.

Komission ehdotukset liittyvät keskeisiltä osiltaan perussopimuksessa vahvistettujen vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisten, jäsenvaltioiden julkista taloutta ja velkaa koskevien vaatimusten noudattamisen tehostamiseen. Vakaus- ja kasvusopimuksen sisällön muututtua unionin *acquis'ksi* valiokunta pitää tärkeänä muistuttaa, että sopimuksella tehtiin aikoinaan tietoinen valinta rahan arvon vakauden nostamisesta muiden talouden tunnuslukujen yläpuolelle. Vakaus- ja kasvusopimus rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia harjoittaa elvytys- ja suhdannepolitiikkaa. Tästä jäykkyydestä seuraa, että EU:n jäsenvaltiot eivät harrasta USA:n kaltaista talouskasvun vauhdittamista lisäämällä talouden likviditeettiä. Täten vakaus- ja kasvusopimus on johtanut euron vahvaan arvoon suhteessa esimerkiksi USA:n dollariin tai Japanin jeniin, millä on niin ikään kielteinen vaikutus talouskasvuun. Edellä sanotun vuoksi valiokunta pitää erityisen tärkeänä kysymyksenä sitä, miten komission ehdotuksessa on järjestetty vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeustilanteita koskevista joustoista päättäminen.

Oikeusperusta sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate

Valtioneuvoston kirjelmässä ei oteta kantaa komission käsityksiin säädösehdotusten oikeusperustoista. Valiokunta olettaa, että tämä johtuu kirjelmän poikkeuksellisen kiireellisestä valmisteluajataulusta. Ennakoimatta tulevan lisäselvityksen sisältöä valiokunta toteaa, että oikeusperustakysymyksen selvittäminen kaikkia jäsenvaltioita tyydyttävällä tavalla tulee olemaan edellytys komission ehdottaman järjestelyn hyväksymiselle ja luotavan järjestelmän uskottavuudelle.

Komission ehdotukset rakentuvat oleellisilta osiltaan tulkintaan, jonka mukaan perussopimuksen (SEUT) 136 artikla mahdollistaa pakottavien toimenpiteiden käyttöönoton euromaihin nähden tilanteissa, joissa sopimuksen 121 artik-

lan mukaan voidaan ryhtyä ei-pakottaviin suosituksiin. Perussopimuksen 136 artikla on sanamuodoltaan melko epäselvä, eikä sitä ole aikaisemmin käytetty säädöksen oikeusperustana. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa säädetty annetun toimivallan periaate asettaa rajat unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen säännösten unionin toimivaltaa laajentaville tulkinnoille. Komission toimielinten tehtäviä koskevat ehdotukset poikkeavat merkittävästi SEUT 121 artiklassa säädetyistä järjestelystä vahvistaen erityisesti komission asemaa. On syytä selvittää, missä määrin perussopimukset sallivat toimelinten tasapainoon vaikuttavien järjestelyjen tekemisen toissijaisen lainsäädännön kautta. Valiokunta muistuttaa, että perussopimuksen 121, 126 ja 136 artikloissa määritelty päätöksentekojärjestelmät eroavat toisistaan unionin eri toimielimille annetun roolin suhteen. Kaikissa oikeusperustoissa neuvostolle on kuitenkin varattu merkittävä asema poliittisen harkintavallan käyttäjänä.

Van Rompuyn työryhmän raportissa elvytetty ajatus vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen sanktioiden ulottamisesta myöhemmin euroalueen ulkopuolisiin jäsenvaltioihin pidättämällä EU:n budjetista tapahtuvia siirtoja herättää myös oikeusperustaa koskevia kysymyksiä. Unionin varainsiirrot jäsenvaltioille (esimerkiksi koheesiorahasto, rakennerahastot, maatalousmenot) perustuvat unionin asetuksiin. Periaatteessa olisi mahdollista lisätä uusiin asetuksiin ehdollisuuskriteeri, joka mahdollistaisi tukien pidättämisen talouskuria rikkoneilta jäsenvaltioilta. Juridisesti kuitenkin tällaisten sanktioiden tulisi liittyä kyseisen politiikka-asetuksen tavoitteisiin: jos tukia peruutetaan talouspoliittisen alisuoriutumisen vuoksi, olisi voitava osoittaa, että varovainen talouspolitiikka vaikuttaa suoraan esimerkiksi rakennerahastoavustuksen vaikuttavuuteen. Vastaava syy-yhteys olisi luotava kullekin politiikka-asetukselle erikseen. Järjestelyn toteuttamismahdollisuutta sopii epäillä.

Valtioneuvoston kirjelmässä ei analysoida komission ehdotuksissa melko ylimalkaisesti käsiteltyä kysymystä ehdotusten toissijaisuus- ja

suhteellisuusperiaatteiden mukaisuudesta. Nyt käytössä olevan aineiston pohjalta ei ole mahdollista arvioida, onko komission varsin yksityiskohtaisesti ehdottama puuttuminen jäsenvaltioiden talouspoliittiseen päätöksentekoon kaikilta osin välttämätöntä perustamissopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä oikeasuhtaisuutta. Valiokunta muistuttaa, että jäsenvaltioiden parlamentit, eduskunta niiden joukossa, voivat esittää huomautuksia säädösehdotusten toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta kahdeksan viikon ajan ehdotusten julkaisemisesta kaikilla virallisilla kielillä eli 14.12.2010 asti.

Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto toimittaa sille jatkokirjelmän, jossa riittävän seikkaperäisesti eritellään valtioneuvoston käsitystä ehdotusten oikeusperustasta sekä niiden toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta.

Vakaus- ja kasvusopimuksen sanktioiden automatiikka

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin perusteltuna, että vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvien sanktioiden automaattisuutta lisätään ja vastaavasti niiden asettamiseen liittyvää poliittisen harkintavallan osuutta vähennetään. Tämä lisäisi sanktioiden ennustettavuutta ja olisi omiaan edistämään jäsenvaltioiden yhdenvertaisuutta.

Valiokunta pitää kuitenkin ongelmallisena Euroopan komission varsin korostunutta asemaa päätettäessä, milloin jäsenvaltion talouteen kohdistuu sellainen poikkeuksellinen tilanne, jonka vuoksi jäsenvaltio voisi vapautua sanktiosta. Vain komissio voisi tätä ehdottaa neuvostolle, joka tekee päätöksen. Toisin kuin vakaus- ja kasvusopimuksen viitearvoista poikkeamisen toteaminen, joka perustuu objektiiviseen tosiseikastoon, poikkeuksellisen vakavan taantuman tai vastaavan taloudellisen häiriön toteaminen pitää sisällään myös subjektiivista harkintaa ja on altis myös manipulatiiviselle tulkinnalle. Yksittäistapauksessa on kysymys myös jäsenvaltion oikeudesta ja velvollisuudesta ryhtyä

toimivaltaansa kuuluviin talouspolitiikan toimenpiteisiin taantuman torjumiseksi.

Sanktioiden mitoitus ja vaikuttavuus

Valiokunta odottaa tarkempaa selvitystä niistä perusteluista, jotka johtivat ehdotukseen sanktioiden koosta, 0,2 ja 0,1 prosenttia BKT:sta. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan nämä olisivat jossakin yhteydessä jäsenvaltioiden saamiin rakennetukiin unionin budjetista, mutta säädösehdotuksiin ei sisälly viittausta unionin budjettiin eikä rakennetukiin. Jo oikeusperustakysymyksenä sanktioiden oikeasuhtaisuus, ts. sanktioiden mitoituksen suhde niillä tavoiteltavaan hyötyyn, tulee selvittää. Tähän vaikuttaa oleellisesti sekin, mikä on sanktion ja sen uhan ohjausvaikutus verrattuna niihin sanktioihin, joilla rahoitusmarkkinat kurittavat holtitonta talouspolitiikkaa harjoittaneita valtioita lainan korkoina.

Makrotalouden epätasapainon ehkäisemistä ja korjaamista koskevat asetusehdotukset

Valiokunta pitää perusteltuna komission ajatusta siitä, että talouden valvontaa laajennetaan siten, että makrotalouden epätasapaino voidaan havaita ja korjata jo varhaisessa vaiheessa. Valiokunta yhtyy komission näkemykseen, että talouskriisiin myötävaikuttivat sellaiset finanssi-politiikkaan liittymättömät ilmiöt kuin asunto-markkinakuplat, kulutuksen kestävä kasvun ja yritysten ja yksityisten velan kertyminen joissakin jäsenvaltioissa. Valiokunta katsoo kuitenkin, että komission ehdotukseen liittyy eräitä selvittämättömiä kysymyksiä.

Komission ehdotukseen näyttää liittyvän oletus, että kaikille jäsenvaltioille voidaan objektiivisesti ja yhteismitallisesti asettaa kriteerejä, joiden avulla voidaan päätellä, onko jokin talouden muutosprosessi niin voimakas, että se on tulkittava tasapainottomuudeksi. Se, mikä jossain taloudessa näyttäytyy tasapainottomuutena, voi toisessa taloudessa olla perusteltu heijastuma talouden rakennemuutoksesta. Toisaalta komission ehdotus näyttää sisältävän oletuksen, että näihin tasapainottomuuksiin voidaan vaikuttaa

objektiivisesti mitattavalla tavalla politiikan toimin. Tosiasiassa markkinataloudessa poliittisesti päätettävien toimien vaikutus on usein välillinen ja vaikeasti todennettavissa, jopa vaikutuksen suunta voi olla epäselvä.

Erityisenä ongelmana valiokunta pitää sitä, että talouspolitiikkaa ohjaavien indikaattoreiden käyttöä ei nimenomaisesti rajoiteta julkisen sektorin vallassa oleviin talouden ilmiöihin. Oltiin poliittisesti vaikea ajatus, että esimerkiksi kilpailukykyindikaattoria voitaisiin käyttää sanktiona markkinoiden ehdoin tapahtuneesta ratkaisusta, ts. että jäsenvaltiota sanktioitaisiin esimerkiksi työmarkkinaosapuolten tai vaikkapa metsätaloussektorin sopimuksesta.

Valiokunta toivoo saavansa valtioneuvostolta tarkemman selvityksen makrotalouden epätasapainon mittareiden valintaa koskevasta päätöksenteosta ottaen huomioon myös sen, että komission ehdotukseen liittyy puoliautomaattisten sanktioiden mahdollisuus. Sanktioiden automatisointia voidaan pitää perusteltuna silloin, kun sanktiot perustuvat oleellisiin ja todennettaviin tosiseikkoihin. Valiokunta muistuttaa kuitenkin, että makrotalouden indikaattoreiden määrittelystä ja oleellisuudesta ei vallitse sellaista yksimielisyyttä, että voitaisiin puhua täysin objektiivisesta prosessista. Indikaattoreiden valinta ja tunnuslukujen arviointi pitää usein sisällään poliittisia valintoja.

Kun indikaattoreiden tarkoituksena on toimia talouspolitiikan ohjauskeinona, ehdotus herättää kysymyksen komissiolle ehdotetun toimivallan tarkkarajaisuudesta. Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto esittää sille arvionsa ehdotuksen vaikutuksista unionin toimielinten keskinäissuhteisiin sekä jäsenvaltioiden talouspoliittiseen päätösvaltaan.

Ehdotusten vaikutukset eduskunnan budjettivaltaan ja julkistalouden toimijoihin

Komission ehdottamaan lainsäädäntöpakettiin sisältyy kohtia, joilla on ilmeistä merkitystä eduskunnan budjettivallan kannalta. Ehdotetuilla toimilla on tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden julkistalouksien kokonaisuuksiin, mikä mer-

kitsee puuttumista myös kuntien ja esimerkiksi eläkelaitosten toimintaan. Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto esittää ensi tilassa seikkaperäisen arvion lainsäädäntöehdotusten valtiosääntöisistä vaikutuksista Suomessa.

Ehdotusten valmistelu Euroopan unionissa

Talouspolitiikan ohjauspaketin valmistelu ei välttämättä anna myönteistä kuvaa Lissabonin sopimuksella luodun päätöksentekojärjestelmän toimivuudesta. Valmistelun hajauttaminen komission sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan työryhmän välille näyttää korostaneen Lissabonin sopimuksella luodun uuden toimielinjärjestelmän synnyttämiä toimivaltakonflikteja. Valiokunta ei ole täysin vakuuttunut, että näinkin yksityiskohtaisten ehdotusten valmistelu on yhteensovitettavissa Eurooppa-neuvoston tehtävään unionin politiikkojen yleisten tavoitteiden määrittelijänä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Eurooppa-neuvosto pidättäytyy sille perussopimuksessa annetussa tehtävässään suunnannäyttäjänä: sen tehtävänä ei ole osallistua varsinaiseen säädösten valmisteluun. Olemassa olevia päätöksentekorakenteita ja lainsäätämisyjärjestystä ei voida valiokunnan näkemyksen mukaan ohittaa. Tällä on myös käytännön merkitystä ehdotettujen järjestelyjen toteutumiselle siksi, että Eurooppa-neuvoston kokoonpano rajoittaa sen todellista valtaa: EU-maiden valtion- ja hallitusten päämiesten toimivaltaa rajoittavat niiden kotivaltioiden valtiosäännöt. Vahvinkin jäsenvaltion presidentti voi vain rajoitetussa määrin yksin päättää lainsäädännön sisällöstä. Eurooppa-neuvostossa presidentit ja pääministerit voivat sitoutua yleisiin tavoitteisiin, mutta jäsenvaltioiden juridinen sitoutuminen on mahdollista vain EU:n neuvostossa tapahtuvan menettelyn kautta, joka kytkeytyy jäsenvaltioiden valtiosääntöisiin kannanmuodostus- ja valtuuttamismenettelyihin.

Valiokunta katsoo, että ehdotusten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittävän perusteellista käsittelyä sekä unionin toimielimissä että jäsenvaltioiden hallituksissa ja parlamenteissa.

Mitään erityistä tarvetta kiireelliseen käsittelyyn ei ole. Unionin lähimenneisyydessä on runsaasti esimerkkejä siitä, miten kiireessä tehty lainsäädäntö itse asiassa pitkittää ongelmien ratkaisemista, kun tehtyjen päätösten sitovuudesta ja sisällöstä on tarvetta käydä keskustelua jälkeenpäin. Valiokunta muistuttaa Lissabonin sopimuksessa kansallisten parlamenttien oikeuksien turvaamiseksi säädetyistä lainsäädäntöehdotusten vähimmäiskäsittelyajoista. Näillä on erityistä poliittista merkitystä käsiteltäessä ehdotuksia, jotka tulevat vaikuttamaan välittömästi myös kansallisten parlamenttien budjettinettelyihin.

Valiokunta tulee myöhemmin erikseen annettavan valtioneuvoston selvityksen pohjalta ottamaan kantaa Ranskan ja Saksan julistukseen 18.10.2010 sisältyviin ehdotuksiin. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena selvittää, miten mahdollisuus jäsenvaltion äänioikeuden pidättämisestä neuvoston kaikissa kokoonpanoissa vaikuttaisi jäsenvaltioiden sisäisiin toimivaltasuhteisiin, jos valtiovarainministerit voisivat käyttää tämän sanktion uhkaa neuvotteluvalttina muita jäsenvaltion toimijoita vastaan.

Asian jatkovalmistelu eduskunnassa

Talouspolitiikan koordinaation tehostamista koskevien ehdotusten käsittely eduskunnassa jatkuu perustuslain mukaan siihen asti, kunnes asiasta on tehty lopulliset päätökset Euroopan toimielimissä. Eurooppa-neuvoston kokouksessa 28.—29.10.2010 on tarkoitus päättää jatkovalmistelun yleisistä ohjeista, minkä jälkeen varsinainen lainsäätämismenettely alkaa. Suuri valiokunta tulee perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan sekä talousvaliokunnan lausuntojen perusteella antamaan Suomea edustaville valtioneuvoston jäsenille ja virkamiehille neuvostokäsittelyä varten tarpeelliset ohjeet.

Suuri valiokunta osoitti edellä joitakin kysymyksiä, joita tulisi edelleen selvittää eduskuntakäsittelyä varten. Näitä ovat:

- valtioneuvoston yksilöity käsitys ehdotusten EU:n perussopimusten mukaisesta oikeusperustasta, mukaan lukien niiden toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta

- valtioneuvoston käsitys ehdotettujen sanktioiden mitoituksesta

- valtioneuvoston arvio makrotalouden epätasapainon ehkäisemistä ja korjaamista koskevan asetusehdotuksen vaikutuksista unionin toimielinten keskinäissuhteisiin sekä jäsenvaltioiden talouspoliittiseen päätösvaltaan

- valtioneuvoston seikkaperäinen arvio lainsäädäntöehdotusten valtiosääntöisistä vaikutuksista Suomessa.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy valtioneuvoston myönteiseen kantaan komission ehdotusten tavoitteista sekä luotavan järjestelmän yleisestä rakenteesta.

Valiokunta toteaa, että ehdotuksiin liittyy useita lisäselvitystä vaativia kysymyksiä, joiden vuoksi valiokunta voi ottaa tarkemmin kantaa asiaan vasta valtioneuvostolta saatavien täydentävien, valtioneuvoston toimivaltaisten ministeriöiden kesken asianmukaisesti yhteensovitettujen selvitysten perusteella. Valiokunta muistuttaa, että suuren valiokunnan kannanotto on perustuslain mukaan ohjeellinen lähtökohta valtioneuvoston toiminnalle Euroopan unionin toimielimissä.

SuVL 9/2010 vp — U 34/2010 vp, E 31/2010 vp

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Erkki Tuomioja /sd	Håkan Nordman /r
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Tuomo Puumala /kesk
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk	Kari Rajamäki /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Jouko Skinnari /sd
	Timo Juurikkala /vihr	Esko-Juhani Tennilä /vas
	Heli Järvinen /vihr	Tuulikki Ukkola /kok
	Pietari Jääskeläinen /ps	vjäs. Krista Kiuru /sd
	Kyösti Karjula /kesk	Johannes Koskinen /sd
	Ulla Karvo /kok	Sanna Perkiö /kok
	Matti Kauppila /vas	Mauri Salo /kesk
	Kimmo Kiljunen /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Seppo Särkiniemi /kesk.
	Markku Laukkanen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Peter Saramo
valiokuntaneuvos Anna Sorto.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Kreikan ja eräiden muiden EU-maiden talouskriisi on antanut uutta pontta pyrkimyksille lisätä EU-elinten valtaa yli kansallisvaltioiden ja niiden omien päätöselinten. Uusinta askelta federalismin tiellä ollaan ottamassa nyt EU:n hamutessa itselleen oikeutta puuttua jäsenvaltioiden budjettien laatimiseen. Käyttöön ollaan ottamassa myös rangaistustoimia niitä jäsenmaita kohtaan, jotka eivät toimi siten kuin EU-komissio ja EU-neuvosto edellyttävät.

EU-komission vaatimusta kireän budjettipoliitiikan harjoittamisesta esitetään tehostettavaksi sanktioilla. EU:n päättämiä rangaistuksia voidaan esitysten mukaan ottaa käyttöön myös ns. makrotaloudellisten vinoutumien oikaisemiseksi. Kuten SAK lausunnossaan valiokunnalle varoittaa, kyseessä voisi olla jopa työehtosopimusten sisältöön puuttuminen liian korkeiksi katsotujen palkankorotusten vuoksi.

Mielipide

Esitettyjen sanktioiden vaikutus vaikeuksissa oleville jäsenmaille olisi päinvastainen kuin mitä niillä sanotaan haettavan. Leikkaukset palkkoihin, eläkkeisiin, työttömyysturvaan ja muuhun sosiaaliturvan vähentävät ostovoimaa ja lisäävät työttömyyttä vain pahentaen vaikeuksissa olevan maan tilannetta entisestään. Juuri näinhän Kreikassa on käymässä. EU:n ja jäsenmaiden takauksilla pelastettiin isoilla koroilla Kreikan valtioita rahoittaneet isot pankit kansan joutuessa kärsimään seurauksista. Myös esillä olevat EU-tukien jäädytykset vaikeuksissa oleville jäsenmailla osuisivat väärään kohteeseen.

Emme kannata Suomen eduskunnan aseman heikentämistä ja vallan lisäämistä Euroopan unionille ja sen elimille. Siksi emme ole antamassa Suomen hallitukselle hyväksyntää kannattaa esitettyä EU-vallan lisäämistä taloudenpidossa.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Esko-Juhani Tennilä /vas
Matti Kauppila /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Eurooppa-neuvosto ja unionin jäsenvaltiot ovat toimineet laittomasti, kun eivät ole noudattaneet perussopimuksen 125 artiklan säännöstä. Siinä nimenomaan kielletään jäsenvaltiota ja unionia ottamasta vastatakseen toisen jäsenvaltion sitoumuksia. Artiklan vastaisesti perustettiin erityisesti Kreikan rahoituskriisin ja sen muihin maihin leviämisen pelossa Euroopan rahoitusvakausrahoisto ja -mekanismi (EFSF, EFSM). Kuten suuri valiokunta toteaa, kriisitilanteessa luotiin tilapäinen yhteisvastuun järjestelmä, joka sopii huonosti yhteen euroalueen säännöspohjaan. Tällä järjestelmällä ei myöskään saatu vakaus- ja kasvusopimuksen ehdot rikkoneita valtioita rahoittaneita rahoituslaitoksia osallistumaan pelastusoperaation kuluihin, kun rahoittajien pääomariskit siirrettiin jäsenvaltioiden veronmaksajille.

Euroopan komissiolta on nyt tullut lainsäädäntöpaketti EU:n talouspolitiikan koordinaation tehostamiseksi. EU- ja euromaiden holtiton rahankäyttö aiotaan laittaa kuriin jälleen kerran lain ja asetusten voimin, vaikka Dublinin vakaussopimustakaan (1996) ei ole noudatettu. Uusi lakipaketti on susi jo syntyessään. Sen sisältö on täynnä epämääräisiä ilmaisuja ja tulkinvaraisuuksia, jotka lisäävät EU-byrokratiaa ja byrokraattien valtaa. Päätöksentekojärjestelmän valtasuhteet ja toimivuus ovat kokonaan ratkaisematta. Lisäksi isot jäsenmaat hamuavat koko ajan lisää valtaa.

Lakipaketti sisältää yhden direktiivin ja viisi asetusta, joilla on tarkoitus saada jäsenmaiden taloudet tasapainoon. Direktiivillä luodaan kaiken kattavia moniselitteisiä ennuste- ja seuranta-järjestelmiä, jotka jäsenmaat yhteisesti toteuttavat, ja sitten niitä valvotaan Brysselistä käsin. Lakipaketin pääperiaate on yksinkertainen — jos et ole kiltisti, maksat sakkoja.

Asetuksen KOM(2010) 526 mukaan jäsenmaan julkiset menot eivät saisi kasvaa nopeammin kuin BKT keskimäärin paitsi vakavan taan-

tuman oloissa. Myös veroja korottamalla voi selvitä pinteestä. Muutoin tulee voimaan asetus KOM(2010) 524. Ensin tulee varoitus, ja jos siitä ei oteta opiksi, niin EU:n näkymätön käsi käy suomalaisen veronmaksajan kukkarolla. Sakko on n. 350 miljoonaa euroa. Jos tämäkään ei tehoa, niin pannaan vielä päälle uusi sakko, n. 175 miljoonaa euroa. Viimeistään siinä vaiheessa sarkotetun maan pitäisi alkaa ryhdistäytyä. Toisaalta tähän ne sakkorangaistukset loppuvatkin, ellei sitten aloiteta uutta kierrosta.

Suomi on EU:n mallimaana noudattanut hyvin EU:n pelisääntöjä. Nyt meidän pitäisi sitten hyväksyä lakipaketti, jolla aletaan ohjata kansallista taloudellista päätöksentekoa ja yhtenäistää budjettikehikkoja. Kuten valiokunta toteaa, niin ehdotetuilla toimilla on tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden julkistalouksien kokonaisuuksiin, mikä merkitsee puuttumista myös kuntien ja esimerkiksi eläkelaitosten toimintaan. Tämä ei ole missään määrin hyväksyttävissä. Seuraavaksi askel on se, että EU alkaa määrätä siitä, paljonko voimme käyttää rahaa sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseen ja paljonko vanhustenhoitoon.

Euroopan unioni muistuttaa entistä enemmän edesmennyttä Neuvostoliittoa. Kun Neuvostoliitossa oli vaikeuksia, vaadittiin lisää sosialismia. Kun EU:ssa on vaikeuksia, vaaditaan lisää integraatiota. EU vastaa taluskriisiin keskittämällä budjettivalvontaa Brysseliin. Niin tehtiin Neuvostoliitossakin. Kyllä Moskova tiesi. Niin kauan kuin tiesi. Kansallista päätösvaltaa ei saa supistaa. Hallintopäätöksillä ei taloutta voida menestyksekkäästi hoitaa. Suomi maksaa EU:lle nettojäsenmaksuna 608 miljoonaa euroa ensi vuonna. Mitä me saamme vastineeksi? Direktiivejä.

Perussuomalaiset eivät hyväksy EU-byrokratian lisäämistä missään muodossa. Esitetyllä lakipaketilla valtaa siirrettäisiin taas kerran EU:lle ja heikennettäisiin mahdollisuutta omaan kansalliseen joustavaan päätöksentekoon. Tämän

lakipaketin päällimmäinen tarkoitus on lisätä EU:n taloudellista uskottavuutta. Se on kuitenkin jo mennyt, ja tulevat ongelmat odottavat oven takana. Monilla mailla on todellisia, lisääntyviä talousvaikeuksia, jotka johtavat velkaantumisen ja työttömyyden kasvuun sekä peruspalvelujen leikkaamiseen. On ilmeinen vaara, että Suomi joutuu jatkossakin antamaan turvaavia vakuuksia yhä heikommassa taloudellisessa asemassa oleville maille euroalueen vakauden ja taloudellisen uskottavuuden turvaamiseksi ja joutuu näin itse ilman omaa syytään maksumieheksi. Vaihtoehtona on, että kyseisissä maissa toteutettaisiin velkasaneeraus. On myös harkittava,

että tällaiset maat olisivat euroalueen ulkopuolella.

On yhä todennäköisempää, että EU:n ja euroalueen hajoaminen on vain ajan kysymys. Tulevaisuuden Eurooppa on itsenäisten kansakuntien Eurooppa, joka muodostaa yhteisen talous- ja vapaakauppa-alueen.

Mielipide

Edellä olevan perustella katson,

että suuren valiokunnan olisi lausunnossaan tullut ehdottaa komission ehdotusten hylkäämistä.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Pietari Jääskeläinen /ps